

Original Article

Comparative Study of the Role and Function of Cabinet Offices in Different Countries

Ali Khajeh Naieni¹, Meisam Narimani², Amir Lotfi³, Mohammad Sahebkar Khorasani⁴

ABSTRACT

One of the basic duties of the government is to make decisions in order to achieve results and realize the desired political vision. The cabinet offices, which are one of the most important institutions of the executive branch and at the same time the most unknown of them, play an essential role in the decision-making process of the executive branch and perform different roles and functions. The purpose of this research is to compare the cabinet offices in different countries from the perspective of their duties, function and structure. For this purpose, different countries with different government systems, population, culture, history and political power have been investigated. Relevant data were extracted by referring to the websites of cabinet offices or the website of the government and the executive branch and other related sources. The results show that the cabinet office has operated in different countries with different names such as the office of the board of ministers, the office of the cabinet, the government secretariat, the secretariat of the board of ministers and the general government secretariat, and from the legal point of view, the source of the creation of the organization of the cabinet office and the appointment of the secretary of the office and the determination of duties and the functions of that office are different according to the requirements of each country. Also, the main role of this office in different countries is to coordinate, monitor, control and evaluate ministries and government agencies and executive programs of the government, which is done through "Cabinet Committees" and "Inclusion of Stakeholders" as two decision-making tools.

KeyWords: Cabinet Offices, Executive Policy, Structure of Cabinet Offices, Function of Cabinet Offices

How to Cite: Khajeh Naieni, Ali, Narimani, Meisam, Lotfi, Amir, Sahebkar Khorasani, Mohammad, "Comparative Study of the Role and Function of Cabinet Offices in Different Countries", Legal Research, Vol. 27, No. 107, 2024, pp: 157-178.

DOI: <https://doi.org/10.48308/jlr.2024.234551.2665>

Received: 22/01/2024-Accepted: 09/03/2024

1. Assistant Professor, Faculty of Law & Political Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran
Corresponding Author Email: naieniali@atu.ac.ir
2. Assistant Professor, Technology Studies Institute, Tehran, Iran
3. PhD., Faculty of Law & Political Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran
4. Assistant Professor, Technology Studies Institute, Tehran, Iran

Copyright: © 2024 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

بررسی تطبیقی نقش و کارکرد دفاتر هیئت دولت در کشورهای مختلف

علی خواجه نایینی^۱، میثم نریمانی^۲، امیر لطفی^۳، محمد صاحبکار خراسانی^۴

چکیده

یکی از وظایف اساسی دولت، تصمیم‌گیری به منظور دستیابی به نتایج و تحقق چشم‌انداز سیاسی مورد نظر است. دفاتر هیئت دولت که از مهم‌ترین نهادهای قوه مجریه و درعین حال ناشناخته‌ترین آنهاست، نقش اساسی را در فرایند تصمیم‌گیری قوه مجریه ایفا کرده و نقش و کارکردهای متفاوتی را ایفا می‌کنند. هدف این پژوهش بررسی مقایسه‌ای دفاتر هیئت دولت در کشورهای مختلف از منظر وظایف، کارکرد و ساختار آن است. به این منظور، کشورهای مختلف با نظام‌های حکومتی، جمعیت، فرهنگ، تاریخ و قدرت سیاسی متفاوت مورد بررسی قرار گرفته است. داده‌های مرتبط با مراجعه به وبگاه‌های دفاتر دولت یا وبگاه دولت و قوه مجریه و سایر منابع مرتبط استخراج شدند. نتایج نشان می‌دهد دفتر هیئت دولت در کشورهای مختلف با اسامی متفاوتی مثل دفتر هیئت وزیران، دفتر کابینه، دبیرخانه دولت، دبیرخانه هیئت وزیران و دبیرخانه کل دولت فعالیت کرده و از نظر حقوقی منبع ایجادکننده تشکیلات دفتر هیئت دولت و انتصاب دبیر دفتر و تعیین وظایف و کارکردهای آن دفتر بنا به مقتضیات هر کشور متفاوت است. همچنین اصلی‌ترین نقش این دفتر در کشورهای مختلف عبارت است از هماهنگی، نظارت، کنترل و ارزیابی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های دولتی و برنامه‌های اجرایی دولت که از طریق «کمیته‌های کابینه» و «شمول ذی‌نفعان» به‌عنوان دو ابزار تصمیم‌ساز صورت می‌گیرد.

کلید واژگان: دفاتر هیئت دولت، سیاست اجرایی، ساختار دفاتر هیئت دولت، کارکرد دفاتر هیئت دولت.

استناد به این مقاله: خواجه نایینی، علی، نریمانی، میثم، لطفی، امیر، صاحبکار خراسانی، محمد، «بررسی تطبیقی نقش و کارکرد دفاتر هیئت دولت در کشورهای مختلف»، فصلنامه تحقیقات حقوقی، دوره ۲۷، شماره ۱۰۷، آبان ۱۴۰۳، صص: ۱۵۷-۱۷۸.

DOI: <https://doi.org/10.48308/jlr.2024.234551.2665>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۰۲ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۱۹

۱. استادیار، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

/ایمیل نویسنده مسئول: naieni@atu.ac.ir

۲. استادیار، پژوهشکده مطالعات فناوری، تهران، ایران

۳. دکتری، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

۴. استادیار، پژوهشکده مطالعات فناوری، تهران، ایران

Copyright: © 2024 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

مقدمه

در میان قوای سه‌گانه، قوه مجریه اصلی‌ترین نهاد در حیطة اجراست. در حقوق اساسی به کلیه افراد از نهادها و دستگاه‌ها و سازمان‌هایی که عملیاتشان جنبه اجرایی دارد، قوه مجریه اطلاق می‌شود. در مفهومی وسیع قوه مجریه به مجموعه سازوکارهایی اطلاق می‌شود که عهده دار امور اجرایی کشور است. نهادهای تأثیرگذار در قوه مجریه عبارت‌اند از پادشاه، رئیس‌جمهور یا شورا و هیئت‌مدیره‌های ملی، نخست‌وزیر، هیئت وزیران، استانداران، فرمانداران، بخشداران و کارشناسان فنی و تخصصی واحدهای اجرایی. انتخاب نخست‌وزیر، تشکیل دولت، انعقاد معاهدات در حیطة وظایف قوه مجریه است. خطی‌مشی‌گذاری و تنظیم سیاست‌های اجرایی در حوزه‌های مختلف نیز از مهمترین وظایف قوه مجریه است.^۱ مطابق فصل نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز که به قوه مجریه اختصاص دارد، پس از مقام رهبری، رئیس‌جمهور عالی‌ترین مقام رسمی کشور است و مسئولیت اجرای قانون اساسی و ریاست قوه مجریه را جز در اموری که مستقیماً به رهبری مربوط می‌شود، بر عهده دارد. مطابق اصل ۱۳۴، ریاست هیئت وزیران با رئیس‌جمهور است که بر کار وزیران نظارت دارد و با اتخاذ تدابیر لازم به هماهنگی ساختن تصمیم‌های وزیران و هیئت دولت می‌پردازد و با همکاری وزیران، برنامه و خط‌مشی دولت را تعیین و قوانین را اجرا می‌کند. همچنین مطابق اصل ۱۳۸، علاوه بر مواردی که هیئت وزیران یا وزیری مأمور تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی قوانین می‌شود، هیئت وزیران حق دارد برای انجام وظایف اداری و تأمین اجرای قوانین و تنظیم سازمان‌های اداری به وضع تصویب‌نامه و آیین‌نامه بپردازد. اما پرسش اینجاست که چه نهادی در دولت وظیفه رهبری، هماهنگی و تصمیم‌سازی برای اتخاذ تصمیمات نهایی در هیئت دولت را برعهده دارد؟ این نهاد چه وظایف و کارکردهایی را در حوزه سیاست‌های اجرایی انجام می‌دهد؟ در پاسخ به این پرسش باید از نهادی به نام «دفتر هیئت دولت یا کابینه» نام برد که در کشورهای مختلف با نام‌های نسبتاً مشابه فعالیت می‌کند. به‌عنوان مثال در ایران، این نهاد مطابق آیین‌نامه داخلی هیئت دولت با عنوان «دفتر هیئت دولت» فعالیت کرده و کارکردهای متنوعی در فرایند تدوین سیاست‌های اجرایی و نظارت و ارزیابی سیاست‌ها بر عهده دارد. دفتر هیئت دولت با اسامی مختلفی چون دفتر هیئت وزیران، دفتر کابینه، دبیرخانه دولت، دبیرخانه هیئت وزیران و دبیرخانه کل دولت و... در کشورهای مختلف شناخته می‌شود، از مهم‌ترین نهادهای دولت (قوه مجریه) و درعین‌حال ناشناخته‌ترین آنهاست. این نهاد که در ابتدای شکل‌گیری آن عبارت بود از فردی که به‌عنوان منشی جلسات عهده‌دار ثبت و ضبط مذاکرات جلسه هیئت وزیران است به تدریج با گسترش وظایف قوه مجریه و افزایش وزارتخانه‌ها و پیچیده‌شدن کارکردهای حکومت در امر حکمرانی به دستگاهی با وظایف و کارویژه‌های متعدد، بخش‌های مختلف و تعداد کارمندان زیاد تبدیل شد. دفتر هیئت دولت به‌عنوان یک چرخ‌دنده ضروری در جریان عملکرد و ارتباطات در درون قوه مجریه و ارتباط با کل دستگاه حکومت عمل می‌کند. وظیفه اولیه دفتر دولت در تمام کشورها پشتیبانی از هیئت وزیران از طریق ارائه خدمات دبیرخانه‌ای به مانند ثبت و ضبط و بایگانی مذاکرات و صورت جلسات است، اما وظایف دفتر دولت به این موارد محدود نمی‌شود و در کشورهای مختلف طیف گسترده‌ای از وظایف و مأموریت‌ها را بر عهده دارد. اینکه «این نهاد در کشورهای مختلف چه ماهیت و ساختاری داشته و کارکردهای مختلف آن چگونه است؟» پرسشی است که در این پژوهش درصدد پاسخ‌گویی به آن هستیم.

^۱. بابایی‌مهر، علی، «قوای سه‌گانه در ایران و مسئله حقوق بشر»، فصلنامه مطالعات بین‌المللی، دوره ۱۴، شماره ۳، ۱۳۹۶، صص ۱-۴۷.

^۲. آیین‌نامه داخلی هیئت دولت، مصوب ۱۳۶۸/۰۹/۸ و اصلاحی ۱۳۷۰/۰۲/۱۱، ۱۳۸۶/۳/۲، ۱۳۸۶/۰۹/۱۸، ۱۳۸۷/۰۸/۰۱، ۱۳۸۸/۰۹/۲۲ و الحاقی ۱۴۰۲/۳/۲۷.

۱. ماهیت سیاست اجرایی

در زبان فارسی، واژه سیاست برای دو مفهوم سیاسی و سیاست‌گذاری به کار می‌رود. در حالی که در زبان انگلیسی، برای این دو مفهوم دو واژه پالیسی^۱ و پالیتیکس^۲ به کار گرفته می‌شود. واژه پالیتیکس معطوف به علوم سیاسی و مبارزه قدرت و نفوذ یا فعالیت برای دستیابی به قدرت و نفوذ است؛ اما واژه پالیسی به حوزه مطالعاتی علوم سیاست‌گذاری عمومی اشاره دارد. در فرهنگ لغات زبان انگلیسی در برابر واژه پالیسی از واژگان متفاوتی همچون راهبرد^۳، برنامه^۴، رویکرد^۵، راهنما^۶ و برخی واژه‌های دیگر استفاده شده است که این خود نشان‌دهنده دامنه‌ای از وضعیت‌ها و سلیقه‌های متفاوت پژوهشگران در این حوزه است. مسئله‌ای مشابه نیز گریبان‌گیر زبان‌های دیگر از جمله فرانسوی، آلمانی، ایتالیایی و اسپانیایی است.^۷ پژوهشگران مختلف تعاریف متنوعی از ماهیت سیاست ذکر کرده‌اند. در یک دسته‌بندی از تعاریف، سیاست از جنس خواسته‌هاست. در واقع خواسته‌های سیاست‌گذاران که به شکل آرمان‌ها، چشم‌اندازها، اهداف و... بیان می‌شوند، سیاست محسوب می‌شوند. سیاست در این دسته از تعاریف، ماهیت کلان و انتزاعی دارد. در دسته دوم تعاریف که در مقابل تعاریف قبل قرار دارد، سیاست از جنس اقدامات عملیاتی است. فعالیت‌ها و اقدامات عملیاتی کاملاً عینی و ملموس‌اند. دسته سوم تعاریف به شکل سخت‌گیرانه‌ای، سیاست را نتایج و اثرات اقدامات در نظر می‌گیرد. اما دسته چهارم تعاریف که مورد اجماع بیشتری است، تعاریف اول و دوم را کنار هم دیده و سیاست را به‌عنوان «مجموعه اقدامات در راستای اهداف» تعریف می‌کند. هرچقدر درجه انتزاع سیاست کمتر باشد سیاست ماهیت اجرایی‌تر و عملیاتی‌تر پیدا می‌کند.^۸

۲. وضع‌کننده سیاست اجرایی

سیاست از سوی اقتدار عمومی وضع می‌شود. در واقع نهادی که از حق اعمال قدرت از سوی شهروندان برخوردار باشد می‌تواند به وضع سیاست عمومی بپردازد. مهم‌ترین تجلی این نهاد دولت است. نافذترین تعریف درباره دولت را ماکس وبر ارائه کرده است. وی در تعریف خود از دولت بر سه وجه اصلی دولت مدرن تأکید دارد که عبارت‌اند از: قلمرو سرزمینی، انحصار تملک قوه قهریه و مشروعیت^۹. به زعم وبر، دولت یک جامعه انسانی است که به گونه‌ای موفقیت‌آمیز داعیه انحصار استفاده مشروع از نیروهای مادی و امکانات و ابزار لازم برای اعمال اختیارات خود را در محدوده قلمرو معینی دارد. بنابراین مفهوم انحصار خشونت یا قهر مشروع در حقیقت بیان علمی حق حاکمیت و استقلال دولت به شمار می‌رود. براساس ماهیت و ساخت قدرت سیاسی و حقوق اساسی، تجلی عینی و مظاهر نهادهای رسمی دولت در کشورهای مختلف متفاوت است؛ هرچند در همه کشورها و پس از مباحث تفکیک قوا در عصر جدید، قوای سه‌گانه در زمره مهم‌ترین مظاهر عینی نهادهای دولت هستند.^{۱۰} در میان این قوا و براساس حقوق اساسی به کلیه نهادها، دستگاه‌ها و سازمان‌هایی که عملیاتشان جنبه اجرایی دارد، قوه مجریه اطلاق می‌شود. قوه مجریه مهم‌ترین واضع سیاست اجرایی در کشورهای مختلف است.

^۱. Policy

^۲. Politics

^۳. Strategy

^۴. Plan

^۵. Approach

^۶. Guideline

^۷. اشتربان، کیومرث، *نظریه‌های سیاست‌گذاری عمومی*، تهران: میزان، ۱۴۰۲.

^۸. خواجه‌نایینی، علی، *مبانی سیاست‌گذاری عمومی با تأکید بر ایران*، تهران: میزان، ۱۴۰۳ (در دست انتشار).

^۹. وینسنت، اندرو، *نظریه‌های دولت*، ترجمه حسین بشیریه، تهران: نی، ۱۳۷۱.

^{۱۰}. بدیع، برتران و پیر بیرن بوم، *جامعه‌شناسی دولت*، ترجمه احمد نقیب‌زاده، تهران: باز، ۱۳۷۹.

۳. فرایند سیاست‌گذاری اجرایی

این موضوع که سیاست‌ها چگونه ساخته شده و با طی کردن چه مراحل خود را به منصه ظهور می‌گذارند، همواره پرسشی اساسی بوده که ذهن پژوهشگران را به خود مشغول کرده است. اینکه کدام نهاد در دولت چه مرحله‌ای را طی می‌کند تا سیاست اجرایی را تدوین کند و پس از تدوین، چه مراحل دیگری صورت می‌گیرد؟ ذیل مفهومی به نام فرایند سیاست‌گذاری اجرایی مورد بررسی قرار می‌گیرد. شناخت فرایند سیاست‌گذاری به روش‌های مختلفی ممکن است که یکی از رایج‌ترین آنها مدل چرخه‌ای یا مدل مرحله‌ای یا مدل فرایندی است. این مراحل یک طرح ذهنی‌اند که از سوی اندیشمندان مختلف به اشکال متفاوتی بیان شده که در مجموع از آن به‌عنوان مدل چرخه‌ای یا مرحله‌ای یاد می‌شود. به‌عنوان مثال، بریجمن و دیویس از مراحل هشت‌گانه فرایند سیاست‌گذاری شامل تبیین مشکل، تحلیل سیاست، تدوین سند حاوی سیاست، مشاوره، هماهنگی، اتخاذ تصمیم، اجرا و ارزیابی سیاست نام برده‌اند. مونیر از مراحل سه‌گانه تدوین، اجرا و مشاهده نتایج به‌عنوان فرایند سیاست‌گذاری یاد کرده و برخی نویسندگان دیگر نیز از مراحل تدوین، پذیرش، اجرا، ارزیابی، تغییر و انقضای سیاست نام برده‌اند. صرف‌نظر از این تعاریف باید گفت که دنیای واقعی بسیار پیچیده‌تر از آن است که با این مراحل شفاف و منظم، به‌صورت مراحل پی‌درپی و کنار هم درست شود. اما مدل چرخه‌ای یا مرحله‌ای به رغم این ساده‌سازی و کاستی‌هایش، به‌عنوان ابزار آموزشی مزیت‌هایی دارد که مخاطب تازه‌کار را به‌خوبی یا یک تصویر کلی از فرایند سیاست‌گذاری اجرایی آشنا می‌کند. به‌عنوان یک جمع‌بندی از تعاریف فوق‌الذکر، فرایند سیاست‌گذاری عمومی را می‌توان شامل مراحل زیر-متناسب با مدل مرحله‌ای یا مدل چرخه‌ای- دانست: دستور کارگذاری، تعریف و صورت‌بندی مسئله، ارائه گزینه‌های سیاستی، تصمیم‌گیری یا اتخاذ سیاست، اجرا و ارزیابی.^۱

۴. روش پژوهش

رویکرد این پژوهش بررسی تطبیقی است. مطالعات تطبیقی میان‌رشته‌ای و انعطاف‌پذیر بوده و برای مقایسه دو یا چند موضوع با هدف کشف نتایجی درباره ماهیت‌هایی متفاوت صورت می‌گیرد.^۲ ماهیت مورد مقایسه در این پژوهش دفاتر هیئت دولت بوده و منظر مقایسه نیز وظایف، کارکرد و ساختار آن است. به این منظور کشورهای مختلف با نظام‌های حکومتی، جمعیت، فرهنگ، تاریخ و قدرت سیاسی متفاوت انتخاب شده و مطالعه تطبیقی مورد نظر صورت گرفته است. ویژگی‌های کشورهای مورد بررسی به این شرح‌اند:

- در این پژوهش ۵۶ کشور از پنج قاره جهان از منظر وظایف و کارکردهای دفتر هیئت دولت مورد بررسی قرار گرفتند که در این میان ۲۰ کشور از قاره آسیا، ۱۶ کشور از قاره اروپا، ۱۲ کشور از قاره آفریقا، شش کشور از قاره آمریکا (شمالی و جنوبی) و دو کشور از قاره استرالیا هستند.
- از نظر نوع حکومت در میان این ۵۶ کشور ۱۷ کشور دارای سیستم پادشاهی (شامل چهار کشور هم‌سود با پادشاهی بریتانیای کبیر یعنی استرالیا، کانادا، نیوزلند و جامائیکا به همراه اسکاتلند که بخشی از پادشاهی بریتانیای کبیر است و نیز جزایر برمودا که جزئی از سرزمین‌های فرادریایی پادشاهی بریتانیا محسوب می‌شود) و ۳۹ کشور جمهوری هستند (به استثنای دولت لیبی، حکومت خودگردان فلسطین و جزایر ویرجین آمریکا).

^۱ Jones, C. *Introduction to the Study of Public Policy*, Belmont: Wadsworth, 1970 / Lasswell, Harold, D. *The Decison Process: Seven Categories of Functional Analysis*, College park, MD: Bureau of Governmental Research, University of Maryland, 1956.

^۲ Heidenheimer, Arnold J. and Hugh Hecl. *Carolyn Teich Adams, Comparative Public Policy*, St. Martin's Press, 1983.

- در یک تقسیم‌بندی دیگر از نظر نوع حکومت ۱۰ کشور دارای نظام حکومتی ریاستی (آمریکا، برزیل، کره جنوبی، الجزایر، اندونزی، اوگاندا، زامبیا، ساحل عاج، فیلیپین، کنیا و قبرس) و هشت کشور دارای نظام حکومتی نیمه‌ریاستی (روسیه، فرانسه، بوركینافاسو، سریلانکا، کامرون، کنگو، رومانی و اوکراین) و ۳۸ کشور دیگر دارای نظام حکومتی پارلمانی هستند.

در ادامه داده‌های مرتبط با مراجعه به وبگاه‌های دفاتر دولت و یا وبگاه قوه مجریه، دولت و سایر منابع مرتبط استخراج می‌شوند.

۵. یافته‌های پژوهش

۵.۱. مرجع ایجادکننده دفتر هیئت دولت

از نظر حقوقی مرجع ایجادکننده تشکیل دفتر هیئت دولت و انتصاب دبیر دفتر و یا وظایف و کارکردهای آن در برخی از کشورهای مورد بررسی، قانون اساسی است (کشورهایی چون الجزایر، اوگاندا، جزایر برمودا، جزایر ویرجین، جزایر موریس، هند، زامبیا، قبرس و کانادا). در برخی کشورها مرجع ایجادکننده، آیین‌نامه‌ها و مصوبه‌های دولت است (کشورهایی مثل فرانسه، مغولستان، لیبی، رومانی، هلند، تایلند، روسیه، رژیم اشغال‌گر قدس و اندونزی) و در برخی دیگر از کشورها مرجع ایجادکننده، فرمان ریاست جمهوری است (کشورهایی چون برزیل، یونان، فیلیپین، کنگو و کنیا). همچنین در چین، دفتر کل شورای دولتی خلق چین که نقش دفتر هیئت دولت را بر عهده دارد، براساس مصوبه جلسه کنگره ملی خلق چین که نهاد قانون‌گذاری کشور چین محسوب می‌شود، تأسیس شده است.

۵.۲. ساختار دفتر هیئت دولت

با توجه به اینکه دفتر هیئت دولت یک نهاد عمدتاً غیر سیاسی و فنی است و دستگاهی ضروری برای به کار افتادن چرخ دولت محسوب می‌شود، تفاوت در شیوه و ساختارهای حکومت در کشورهای مختلف آسیبی به فلسفه وجودی دفتر هیئت دولت نمی‌زند. بنابراین دفتر هیئت دولت در کشورهای پادشاهی یا جمهوری و با نظام‌های حکومتی مختلف ریاستی، نیمه‌ریاستی و پارلمانی وجود دارد. در کشورهای مورد بررسی دفتر هیئت دولت با اسامی مختلفی مانند دفتر کابینه، دفتر شورای وزیران، دبیرخانه کابینه، دبیرخانه کل دولت، دفتر اجرایی دولت و... تحت مدیریت فردی است که با سمت‌هایی چون دبیر هیئت دولت، دبیر شورای وزیران، وزیر کابینه وزیران، دبیرکل و وزیر دفتر کابینه فعالیت می‌کند. دفتر هیئت دولت از نظر سازمانی به صورت طبیعی دستگاهی وابسته به دولت (قوه مجریه) است و ریاست عالی آن بر عهده رئیس دولت است و دبیر هیئت دولت نیز تحت امر رئیس دولت یا هر شخصی است که رئیس دولت اختیاراتش را در این زمینه به او تفویض کند. بنابراین در حکومت‌های پارلمانی که معمولاً نخست‌وزیر رئیس دولت محسوب می‌شود دفتر هیئت دولت و دبیر هیئت دولت پاسخگو به نخست‌وزیر هستند و دبیر توسط نخست‌وزیر عزل و نصب می‌شود و در کشورهای ریاستی که رئیس کشور، رئیس دولت نیز هست و فردی معمولاً با سمت رئیس‌جمهور عهده‌دار این سمت است؛ دفتر هیئت دولت و دبیر هیئت دولت تحت نظر رئیس‌جمهور قرار دارند و دبیر توسط رئیس‌جمهور عزل و نصب می‌شود. در کشورهای نیمه‌ریاستی به‌مانند حکومت‌های پارلمانی معمولاً نخست‌وزیر ریاست دولت را بر عهده دارد و دفتر هیئت دولت به نخست‌وزیر پاسخگوست ولی رئیس کشور که معمولاً یک رئیس‌جمهور ریاست آن را بر عهده دارد، سمتی

تشریفات به مانند حکومت‌های پارلمانی نیست؛ از این رو دفتر هیئت دولت در برخی از کشورهای نیمه‌ریاستی مورد بررسی با رئیس جمهور نیز هماهنگ است. مثلاً در روسیه رئیس ستاد دفتر اجرایی دولت و در سریلانکا دبیر دولت با حکم رئیس جمهور عزل و نصب می‌شوند یا در بورکینافاسو دبیر هیئت دولت علاوه بر نخست‌وزیر به رئیس‌جمهور نیز گزارش می‌دهد. در میان کشورهای مورد بررسی، آلمان، سوئد و فنلاند دارای ساختار دفتر دولت مجزا نبودند و وظایف دفتر دولت توسط دفتر نخست‌وزیر یا دفتر صدراعظم انجام می‌شود. همچنین عمان و مجارستان جزو کشورهایی بودند که در این پژوهش اطلاعات چندانی در خصوص دفتر دولت آنها به دست نیامد، اما با توجه به اینکه در وبگاه اطلاع‌رسانی دولت مجارستان به «دفتر کابینه نخست‌وزیر» و در وبگاه اطلاع‌رسانی دولت عمان به سمت «معاون نخست‌وزیر در امور شورای وزیران» اشاره شده بود، جزء کشورهای مورد بررسی این پژوهش قرار گرفتند. به نظر می‌رسد دو کشور اخیر نیز دارای ساختار مستقل دفتر دولت نیستند و دفتر نخست‌وزیر وظایف دفتر دولت را بر عهده دارد. نتایج به دست آمده در خصوص ابعاد مختلف ساختاری دفتر هیئت دولت به شرح زیر است:

جدول ۱: کشورهایی که دبیر دفتر کابینه سمت وزیر یا معاون وزیر را داراست و یا دبیرخانه زیرمجموعه یک وزارتخانه است.

نام کشور	جایگاه سازمانی دبیر یا دفتر کابینه
اسپانیا	وزیر ریاست (شورای وزیران)
برزیل	وزیر دبیرخانه کل
مجارستان	وزیر دفتر نخست‌وزیر و کابینه
اوکراین	وزیر کابینه
بریتانیا	وزیر دفتر کابینه
استرالیا	زیرمجموعه «وزارت نخست‌وزیر و کابینه»
امارات	زیرمجموعه «وزارت امور کابینه»
نیوزلند	زیرمجموعه «وزارت نخست‌وزیر و کابینه»

جدول ۲: کشورهایی که دبیر دفتر کابینه معاون نخست‌وزیر محسوب می‌شود.

نام کشور	سمت دبیر دفتر کابینه
ایتالیا	دبیر شورای وزیران و معاون نخست‌وزیر
کانادا	دبیر کابینه و معاون نخست‌وزیر

جدول ۳: کشورهایی که دبیر دفتر کابینه هم‌رتبه وزیر است یا در کابینه حضور دارد.

نام کشور	سمت دبیر دفتر کابینه
بورکینافاسو	دبیر کل کابینه (هم‌رتبه وزیر)
رومانی	دبیر کل کابینه (هم‌رتبه وزیر)
فلسطین	دبیر کل کابینه (هم‌رتبه وزیر)
کنگو	دبیر کل کابینه (هم‌رتبه وزیر)
فیلیپین	دبیر کابینه (هم‌رتبه وزیر)
موریس	دبیر کابینه (حضور در کابینه بر اساس قانون اساسی)
لبنان	دبیر کل مجلس وزیران
هلند	دبیر کابینه
رژیم اشغال‌گر قدس	دبیر کابینه

جدول ۴: کشورهای که دبیر دفتر کابینه زیر نظر دفتر رئیس جمهور یا دفتر نخست وزیری هستند.

نام کشور	سمت دبیر دفتر کابینه
مالزی	دبیر ارشد دولت و رئیس دفتر نخست‌وزیر
زامبیا	زیرنظر «دفتر رئیس‌جمهور»
بوتان	زیرمجموعه «دفتر نخست‌وزیر و کابینه»
نیپال	زیرمجموعه «دفتر نخست‌وزیری و شورای وزیران»

جدول ۵: ساختار و اعضای دفاتر کابینه

نام کشور	ساختار و اعضای دفتر کابینه
آمریکا	اعضای حوزه مدیریت دفتر امور کابینه: دبیر کابینه- معاون دبیر کابینه- سه معاون- یک دستیار ویژه
اوگاندا	اعضای حوزه مدیریت دفتر کابینه: دبیر کابینه- دبیر دائمی- معاون دبیر دائمی دارای کمیته‌های کابینه
بریتانیا	اعضای حوزه مدیریت (وزارت) دفتر کابینه: صدراعظم دوک نشین لنگستر- وزیر دفتر کابینه- معاون وزیر دفتر کابینه- دبیر پارلمانی- وزیر مشاور- دبیردائم (رهبان دفتر کابینه)- کارمند ارشد عملیاتی- کارمند ارشد مالی- چهار عضو غیراجرایی دفتر کابینه- رهبان دولت غیراجرایی دارای کمیته‌های کابینه
اندونزی	اعضای حوزه مدیریت دفتر کابینه: دبیر کابینه معاونان: معاون دبیر- معاون امور سیاسی حقوقی امنیتی- معاون اقتصادی- معاون توسعه انسانی و امور فرهنگی- معاون امور دریانوردی و سرمایه‌گذاری- معاون پشتیبانی کابینه- معاون امور اداری مشاوران: مشاور امور اقتصادی و رفاه عمومی- مشاور امور سیاسی- مشاور ارتباطات- مشاور اصلاحات بوروکراتیک- مشاور امور دریانوردی، سرمایه‌گذاری و روابط بین‌الملل سایر بخش‌ها: بخش بازرسی- مرکز داده و فناوری اطلاعات- مرکز پرورش کارمند مترجم- ستاد ویژه دبیر
برزیل	بخش‌های (وزارت) دبیرخانه کل: سازمان‌های یاری‌دهنده مستقیم: کابینه- دبیرخانه اجرایی- مشاور حقوقی- مشاور ویژه- مشاور ویژه در امور ارتباطات اجتماعی- مشاور ویژه در امور پارلمانی و فدرال- مشاور ویژه در امور «اقتصاد اجتماعی» سازمان‌های منحصر به فرد خاص: دبیرخانه ملی مشارکت اجتماعی- دبیرخانه ملی گفت‌وگوهای اجتماعی و بیان سیاست‌های عمومی- دبیرخانه ملی جوانان- دبیرخانه روابط سیاسی اجتماعی نهادهای دانشگاهی: کمیسیون ملی اهداف توسعه پایدار- شورای ملی ترویج و همکاری- شورای ملی امنیت غذایی و تغذیه- شورای ملی جوانان- کمیسیون ملی کشاورزی و تولیدات
بوتان	بخش‌های دفتر نخست‌وزیر و کابینه: بخش دستیاران و خدمات رسانه‌ای نخست‌وزیر- بخش امور کابینه- بخش خدمات حقوقی- بخش ارائه خدمات عمومی- واحد اداری و مالی- واحد برنامه‌ریزی راهبردی- واحد هماهنگی سیاست ملی- واحد ارزیابی
بورکینافاسو	اعضای حوزه مدیریت دبیرخانه کل دولت و هیئت وزیران: دبیر کل- معاون دبیر کل- مدیران پروژه
پاکستان	بخش‌های دبیرخانه کابینه: بخش هوانوردی- بخش تأسیس- بخش امنیت ملی- بخش فقرزدایی و امنیت اجتماعی- بخش امنیت ملی. کمیته‌های کابینه: کمیته رسیدگی به پرونده‌های حقوقی- کمیته پروژه‌های سرمایه‌گذاری چین- کمیته انرژی.
فیلیپین	بخش‌های دبیرخانه کابینه: ستاد امور فنی- ستاد امور کنفرانس‌ها- ستاد امور پشتیبانی دارای کمیته‌های کابینه
کره جنوبی	بخش‌های دفتر هماهنگی سیاست‌های دولت: دفتر اصلاح مقررات- دفتر برنامه‌ریزی و هماهنگی- دفتر هماهنگی سیاست‌های اقتصادی- دفتر ارزیابی عملکرد دولت- دفتر هماهنگی سیاست‌های اجتماعی- دبیرخانه کمیسیون کربن خنثی ۲۰۵۰- دفتر حمایت از قربانیان حادثه «کشتی سوول» و پروژه یادبود- دفتر هماهنگی سیاست‌های جوانان- اداره کل نظم و بررسی بخش خدمات دولتی- اداره کل امور اداری- مدیریت امور حقوقی و حسابرسی- دفتر مشترک پیشگیری از فساد دولتی

ادامه جدول ۵: ساختار و اعضای دفاتر کابینه

نام کشور	ساختار و اعضای دفتر کابینه
لبنان	بخش‌های اداره کل مجلس وزیران: شعبه امور وزیران - شعبه پروتکل و روابط عمومی - شعبه امور حقوقی - شعبه امور فنی - ریاست آرشيو مرکزی و اسناد ملی - بخش کابینه - بخش روزنامه رسمی - مرکز انفورماتیک
لیبی	بخش‌های دفتر کابینه: دفتر امور کمیته وزیران - دفتر مدیریت جلسات - دفتر برنامه‌ریزی و پیگیری
تایلند	اعضای حوزه مدیریت دفتر کابینه: دبیر کل - یک معاون - یک مشاور - یک دستیار بخش‌های دفتر کابینه: دفتر دبیر - دفتر امور حقوقی - دفتر مدیریت اطلاعات - دفتر توسعه استراتژی و نظارت بر سیاست‌های خاص - دفتر تجزیه و تحلیل لوایح کابینه - دفتر امور کابینه - دفتر کاتبان سلطنتی و نشان‌های سلطنتی - بخش تدارکات جلسات کابینه.
چین	بخش‌های دفتر کل شورای دولتی: دفتر دبیر - دفتر دوم دبیر - دفتر سوم دبیر - دفتر مدیریت اضطراری شورای دولتی - اتاق بازرسی - دفتر دولت الکترونیک - بخش پرسنل - بخش اداری - دفتر مالی
زامبیا	اعضای حوزه مدیریت دفتر کابینه: دبیر کابینه - معاون اداری - معاون امور مالی و توسعه اقتصادی بخش‌های دفتر دولت: دفتر دبیر - بخش اداری - بخش توسعه و مدیریت - بخش تحلیل و هماهنگی سیاست - اداره دبیران کابینه
ژاپن	بخش‌های دفتر کابینه: شورای سیاست اقتصادی و مالی - شورای سیاست‌گذاری علم و فناوری - شورای مرکزی مدیریت بلایا - شورای برابری جنسیتی
ساحل عاج	اعضای دفتر دبیر کل دولت: دبیر کل - معاون دبیر کل - رئیس امور کابینه - مدیر پروژه - کارمند پروتکل - چند مشاور فنی - چند مسئول مطالعه و بررسی. بخش‌های دبیرخانه کل دولت: کابینه - دبیرخانه شورا - بخش خدمات و ساختارهای وابسته. بخش‌های خدماتی وابسته به دفتر دبیر کل: - بخش اسناد، آرشيو و انفورماتیک - بخش اداری و حقوقی - بخش روزنامه رسمی جمهوری ساحل عاج. دارای شوراهای دولتی و بین‌وزارتی
مغولستان	بخش‌های دفتر کابینه: واحد مدیریت و هماهنگی بخشی - واحد حقوقی - واحد مدیریت و هماهنگی حکومت‌های محلی - واحد مدیریت منابع انسانی، اداری و خدمات دولتی (بایگانی، اطلاعات محرمانه، و بخش دفتری) - واحد مالی و اقتصادی - واحد پروتکل استانی - واحد رسانه و روابط عمومی - دفتر نخست‌وزیری - دفتر معاون نخست‌وزیر.
موریس	اعضای دفتر کابینه: دبیر کابینه - دبیر دائم - دبیرخانه - کارکنان پشتیبانی
نیپال	بخش‌های دفتر کابینه: کمیته سیاسی - کمیته اداری - کمیته اجتماعی - کمیته اقتصادی و زیربنایی - کمیته لوایح
یونان	بخش‌های دبیرخانه کل حقوقی و امور مجلس: بخش مدیریت روبه‌های تقنینی - دفتر قانون‌گذاری خوب - دفتر حقوقی و امور مجلس
برمودا	بخش‌های دفتر کابینه: بخش ارتباطات - اداره توسعه اقتصادی - توسعه سازمانی و کارکنان - اطلاعات و فناوری‌های دیجیتال - دفتر مدیریت پروژه و تدارکات - سیاست و راهبرد - اداره پست - حسابرسی داخلی - دفتر لندن
هند	دارای کمیته‌های کابینه
فرانسه	دارای کمیته‌های کابینه
هلند	دارای کمیته‌های کابینه
نیوزلند	دارای کمیته‌های کابینه
کنیا	دارای کمیته‌های کابینه

ادامه جدول ۵: ساختار و اعضای دفاتر کابینه

نام کشور	ساختار و اعضای دفتر کابینه
سریلانکا	دارای کمیته‌های کابینه
جاماییکا	دارای کمیته‌های کابینه
اوکراین	دارای کمیته‌های کابینه
رژیم اشغال‌گر قدس	دارای کمیته‌های کابینه
امارات	دارای کمیته‌های کابینه
عراق	دارای کمیته‌های کابینه
کامرون	دارای کمیته‌های کابینه
فلسطین	دارای کمیته‌های کابینه

۵.۳. کارکردهای دفاتر هیئت دولت

با بررسی‌های صورت‌گرفته، نزدیک به ۳۰ کارکرد مختلف برای دفتر هیئت دولت در کشورهای مختلف شناسایی شد. این کارکردها شامل حمایت اداری و دبیرخانه‌ای از رئیس دولت، وزرا و کابینه شامل: آماده‌سازی جلسات کابینه، کمیته‌ها، شورای وزیران و جلسات بین‌وزارتی، تنظیم دستور جلسه، تنظیم صورت‌جلسه، ثبت تصمیمات، ایجاد سوابق و بایگانی تصمیمات و مذاکرات و...، نظارت، کنترل، هماهنگی و ارزیابی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های دولتی و برنامه‌ها و سیاست‌های اجرایی دولت، ارائه خدمات حقوقی به دولت (شامل نمایندگی دولت در دادگاه‌های قانون اساسی، دادگاه عالی و...)، ارائه تجزیه و تحلیل، پیشنهاد، راه‌حل و برنامه‌های راهبردی در مورد سیاست‌ها و طرح‌های دولت، انتشار قوانین، مقررات و مصوبات دولت در روزنامه رسمی کشور و پایگاه اطلاع‌رسانی، تهیه پیش‌نویس قوانین و مقررات و کنترل انطباق آنها با قوانین بالادستی و اطمینان از صحت حقوقی و زبانی آنها، ابلاغ تصمیمات کابینه به وزارتخانه‌ها و نهادهای ذی‌ربط، کمک به توسعه و تقویت ارائه خدمات بخش عمومی (دولتی)، تنظیم روابط بین دولت و مجلس (شامل ارائه لایحه به مجلس، تعیین مواضع دولت در رابطه با قوانین مصوب، حضور در جلسات مجلس، نظارت بر روند قانون‌گذاری مجلس و...)، خدمات اداری، مالی و مدیریت منابع انسانی در دفتر دولت، رابط میان رئیس دولت، وزارتخانه‌ها و سایر دستگاه‌های دولتی با یکدیگر، انجام وظایف بازرسی و حسابرسی، ارائه مشاوره به رئیس دولت و کابینه در مورد موضوعات ملی و جهانی در جهت بهبود وضعیت کشور، تلاش در جهت ایجاد دولت الکترونیک و توسعه فناوری‌ها و شیوه‌های نوین برگزاری جلسات و ایجاد پایگاه‌های اطلاع‌رسانی مرتبط با دولت، کمک به رئیس دولت، وزرا و معاونان برای آمادگی حضور در جلسات دولت، ارائه نظر و تعامل با سیستم، پرورش نیروی متخصص و شناسایی و معرفی افراد کارآمد برای جانشینی در دفتر دولت، آماده‌سازی و کمک به تشکیل دولت جدید، هماهنگی سیاست‌های امنیت ملی، سخنگوی دولت، انجام برخی امور مربوط به مقام سلطنتی، ارائه خدمات ترجمه و آموزش مترجمان رسمی، مدیریت اموال عمومی و خصوصی دولت، رسیدگی به درخواست‌های شهروندان و ارسال درخواست‌ها به دستگاه‌های ذی‌ربط، ارائه مشاوره به کل دولت، بخش خصوصی و جوامع غیرانتفاعی، کمک به هماهنگی و اجرای اختیارات قانون اساسی رئیس‌جمهور، هماهنگی و مدیریت بحران‌های بزرگ، هماهنگی و نظارت بر سفرها و برنامه‌های وزرا و حمایت از دولت برای مشارکت فعال در اتحادیه اروپا و سازمان‌های بین‌المللی هستند. خلاصه نتایج به این شرح است:

جدول ۶: مهم‌ترین و پرکاربردترین وظایف و کارکردهای دفاتر کابینه^۱

کشور															کارکردها		
بریتانیا	تایلند	رومانی	زامبیا	عراق	کنگو	یونان	ایتالیا	چین	فرانسه	لیبی	مراکش	الجزایر	موریس	مغولستان		آمریکا	امارات
✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	حمایت اداری و دبیرخانه‌ای (آماده‌سازی جلسات - تهیه پیش‌نویس، ابلاغ، انتشار)
✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	نظارت، کنترل، هماهنگی و ارزیابی
✓		✓			✓	✓	✓	✓	✓		✓						ارائه خدمات حقوقی
		✓			✓	✓											ارائه تجزیه و تحلیل، پیشنهاد، راه‌حل و برنامه‌های راهبردی
		✓			✓						✓						کمک به توسعه و تقویت ارائه خدمات بخش عمومی (دولتی)
							✓					✓					تنظیم روابط بین دولت و مجلس
✓	✓																رابط میان رئیس دولت، وزارتخانه‌ها و سایر دستگاه‌های دولتی
						✓	✓	✓									انجام وظایف بازرسی و حسابرسی
✓		✓															ارائه مشاوره به دولت در مورد موضوعات ملی و جهانی و مدیریت بحران‌های بزرگ و امنیت ملی
													✓				سخنگوی دولت

^۱ در این جدول کشورهایی که دفاتر کابینه آنها بیشترین وظایف را برعهده داشته، به ترتیب از راست به چپ لیست شده است.

ادامه جدول ۶: مهم‌ترین و پرکاربردترین وظایف و کارکردهای دفاتر کابینه

کشور وظایف	فنلاند	بوتان	بورکینافاسو	جامایکا	نیپال	استرالیا	اندونزی	پرتغال	روسیه	سوئد	فلسطین	کره جنوبی	لبنان	آلمان	کانادا	نیوزلند
حمایت اداری و دبیرخانه‌ای (آماده‌سازی جلسات - تهیه پیش‌نویس، ابلاغ، انتشار)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
نظارت، کنترل، هماهنگی و ارزیابی...	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
ارائه خدمات حقوقی		✓	✓					✓	✓	✓			✓			
ارائه تجزیه و تحلیل، پیشنهاد، راه‌حل و برنامه‌های راهبردی...	✓	✓			✓							✓		✓		
کمک به توسعه و تقویت ارائه خدمات بخش عمومی (دولتی)		✓	✓	✓						✓					✓	
تنظیم روابط بین دولت و مجلس	✓		✓		✓											
رابط میان رئیس دولت، وزارتخانه‌ها و سایر دستگاه‌های دولتی...														✓		
انجام وظایف بازرسی و حسابرسی					✓			✓				✓				
ارائه مشاوره به دولت در مورد موضوعات ملی و جهانی و مدیریت بحران‌های بزرگ و امنیت ملی		✓		✓											✓	✓
سخنگوی دولت																

ادامه جدول ۶: مهم‌ترین و پرکاربردترین وظایف و کارکردهای دفاتر کابینه

کشور وظایف	رژیم اشغال‌گر قدس	آفریقای جنوبی	اوگاندا	ساحل عاج	سريلانكا	ويرجين	هند	اوکراین	قبرس	کامرون	کنیا	مالزی	ژاپن	فیلیپین
حمایت اداری و دبیرخانه‌ای (آماده‌سازی جلسات - تهیه پیش‌نویس، ابلاغ، انتشار)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
نظارت، کنترل، همانگی و ارزیابی...		✓	✓	✓			✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
ارائه خدمات حقوقی		✓						✓		✓				
ارائه تجزیه و تحلیل، پیشنهاد، راه‌حل و برنامه‌های راهبردی...			✓					✓					✓	✓
کمک به توسعه و تقویت ارائه خدمات بخش عمومی (دولتی)						✓	✓					✓		
تنظیم روابط بین دولت و مجلس	✓													
رابط میان رئیس دولت، وزارتخانه‌ها و سایر دستگاه‌های دولتی...	✓			✓				✓						
انجام وظایف بازرسی و حسابرسی														
ارائه مشاوره به دولت در مورد موضوعات ملی و جهانی و مدیریت بحران‌های بزرگ و امنیت ملی							✓							
سخنگوی دولت	✓													

ادامه جدول ۶: مهم‌ترین و پرکاربردترین وظایف و کارکردهای دفاتر کابینه

کشور وظایف	اسپانیا	برمودا	برزیل	هلند	پاکستان	اسکاتلند	سنگاپور
حمایت اداری و دبیرخانه‌ای (آماده‌سازی جلسات - تهیه پیش‌نویس، ابلاغ، انتشار)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
نظارت، کنترل، هماهنگی و ارزیابی...							
ارائه خدمات حقوقی			✓				
ارائه تجزیه و تحلیل، پیشنهاد، راه‌حل و برنامه‌های راهبردی...					✓		
کمک به توسعه و تقویت ارائه خدمات بخش عمومی (دولتی)							
تنظیم روابط بین دولت و مجلس		✓	✓				
رابط میان رئیس دولت، وزارتخانه‌ها و سایر دستگاه‌های دولتی ...							
انجام وظایف بازرسی و حسابرسی							
ارائه مشاوره به دولت در مورد موضوعات ملی و جهانی و مدیریت بحران‌های بزرگ و امنیت ملی							
سخنگوی دولت				✓			

۶. بحث

همان‌طور که یافته‌های پژوهش نشان داد ساختار و کارکرد دفاتر هیئت دولت در کشورهای مختلف از تنوع زیادی برخوردار است. در برخی کشورها دفتر هیئت دولت نقشی حداکثری را در سیاست‌گذاری اجرایی کابینه ایفا می‌کند. به عنوان مثال در آمریکا، «دفتر امور کابینه»^۱ رابط اصلی بین رئیس‌جمهور و کابینه وی است. دبیر کابینه کاخ سفید به‌عنوان یک مقام عالی‌رتبه در دفتر اجرایی رئیس‌جمهور ایالات متحده رئیس این دفتر محسوب می‌شود که توسط رئیس‌جمهور به این سمت منصوب می‌شود. این دفتر ارتباطات، سیاست‌ها و تدارکات بین کاخ سفید و کابینه را هماهنگ و مسائلی را که بر چندین آژانس فدرال تأثیر می‌گذارد، مدیریت می‌کند. همچنین دفتر رابط اصلی میان رئیس‌جمهور و دبیر کابینه با وزارتخانه‌ها و آژانس‌ها محسوب و مطمئن می‌شود هیچ موضوعی از چشم رئیس‌جمهور دور نمی‌ماند. اعضای حوزه مدیریت دفتر امور کابینه شامل دبیر کابینه، معاون دبیر کابینه، سه معاون و یک دستیار ویژه است. حوزه مدیریت و قلمرو هر اداره از اداره‌های دیگر متفاوت است.

مسئولیت‌های دفتر امور کابینه در آمریکا به این شرح است:

- رابط میان وزرای کابینه و کاخ سفید؛
 - مدیریت ارتباطات با وزرای کابینه و حصول اطمینان از یکپارچگی و مشارکت در تصمیم‌گیری در کاخ سفید و پاسخگویی وزرا در قبال ابتکارات ریاست‌جمهوری؛
 - راهنمایی وزرا در خصوص انجام دادن وظایفشان در کابینه؛
 - کمک به وزرا برای آمادگی حضور در جلسات کابینه از طریق شناسایی موضوعات مهم و حیاتی پس از بحث و تبادل نظر با معاون سیاست‌گذاری ستاد کاخ سفید؛
 - کمک به وزرای کابینه در ارائه نظرات به شورای سیاست‌گذاری؛
 - مسئول کمک به سازمان‌ها و اداره‌های مربوطه در هنگام پیگیری یک تصمیم سیاستی؛
 - تهیه و مدیریت گزارش‌های هفتگی کابینه برای رئیس‌جمهور؛
 - نظارت و هماهنگی بر سفرها و برنامه‌های وزرا با همکاری «دفتر زمان‌بندی و قرارها»^۲.
- آلمان نیز در زمره کشورهای قرار دارد که دفتر هیئت دولت دارای جایگاهی قدرتمند در تصمیم‌گیری‌های کابینه است. در آلمان، دفتر صدراعظم فدرال آلمان^۳ و کارکنان آن نقش فراوانی در دولت دارند و تصمیم‌گیری کابینه را تضعیف کرده‌اند. آنها دارای وظایف بسیار گسترده‌ای هستند و آشکارا و عمیقاً در تنظیم فعالیت‌های صدراعظم و ادارات دولتی دخالت دارند. در واقع، دفتر صدراعظم نقش مهمی در ساختار تصمیمات کابینه مطابق با تصمیم صدراعظم دارد.^۴ کارکنان دفتر صدراعظم جلسات کابینه را آماده و به‌ویژه جریان ارتباطات بین صدراعظم و وزرا را سازمان‌دهی می‌کنند. علاوه بر این، این دفتر پیشنهادها و وزیران را جمع‌آوری، توزیع و تا حدی کنترل می‌کند. همچنین دفتر، دستور کار کابینه را تنظیم و تصمیمات هیئت وزیران را ثبت و بر اجرای این تصمیمات نظارت می‌کند و اغلب در ایجاد ایده‌های بلندمدت در مورد فعالیت‌های دولتی نقش دارد. با انجام دادن این کار، کارکنان دفتر کارایی تصمیم‌گیری در دولت را بهبود می‌بخشند.

^۱. Office of Cabinet Affairs (OCA)

^۲. Appointments and scheduling Office

^۳. German Chancellor's Office (Bundeskanzleramt)

^۴. https://www.researchgate.net/publication/346469374_Management_of_Politics_in_the_German_Chancellor's_Office/

بدین ترتیب، سبک مدیریت در دفتر هم اداری و هم سیاسی است.^۱ «رئیس دفتر صدراعظم آلمان»^۲ در جلسات کابینه شرکت می‌کنند و در صورتی که پست وزیر امور ویژه نیز به آنها داده شود، می‌توانند به‌عنوان یکی از اعضای کابینه در کابینه حضور یابند. آنها در این صورت وزیر صدراعظم نامیده می‌شوند. در غیر این صورت دارای رتبه معاون وزیر هستند. به‌طور معمول یک رئیس دفتر صدر اعظم مشاور بسیار نزدیک صدراعظم است و رابط اصلی تماس صدراعظم با وزرای کابینه است. بسیاری از رؤسای دفتر صدراعظم بعدها خودشان تبدیل به وزیر کابینه شدند.^۳ اما انگلیس از یکی از کارآمدترین دفاتر هیئت دولت در جهان برخوردار است. دفتر کابینه یک «بخش وزارتی»^۴ در دولت بریتانیا محسوب می‌شود. وظیفه دفتر کابینه حمایت از نخست‌وزیر و تضمین عملکرد مؤثر دولت است. دفتر دولت با همکاری وزارت خزانه‌داری دفتر مرکزی مشترک دولت محسوب می‌شود و در برخی از حوزه‌های حیاتی خاص سیاست‌گذاری نقش رهبری را ایفا می‌کند. دفتر کابینه حدود ۲۰۵۰ کارمند دارد. همچنین حدود ۷۰۰ نفر برای خدمات بازرگانی سلطنتی، که یک آژانس اجرایی است، کار می‌کنند. اداره‌های اصلی دفتر در لندن هستند، اما کارکنانی در سراسر کشور نیز برای این ارگان کار می‌کنند. همچنین دفتر کابینه توسط تعدادی از نهادهای مشاوره غیر وزارتی حمایت می‌شود. مسئولیت‌های دفتر کابینه به این شرح است:

- حمایت از دولت جمعی، کمک به تضمین توسعه مؤثر، هماهنگی و اجرای سیاست؛
 - حمایت از شورای امنیت ملی و سازمان اطلاعات مشترک، هماهنگی واکنش دولت به بحران‌ها و مدیریت امنیت سایبری بریتانیا؛
 - ارتقای کارایی و اصلاحات در سراسر دولت از طریق نوآوری، تدارکات بهتر و مدیریت پروژه و تغییر در ارائه خدمات؛
 - ارتقای انتشار داده‌های دولتی و شفاف‌تر کردن نحوه عملکرد دولت؛
 - ایجاد یک خدمت عمومی فوق العاده و بهبود قابلیت و اثربخشی آن؛
 - اصلاحات سیاسی و اصلاحات مربوط به قانون اساسی.
- اولویت‌های این دفتر نیز شامل این موارد است:
- حمایت از نخست‌وزیر و کابینه برای اجرای برنامه دولت؛
 - هدایت کارآمدی و اصلاحاتی که باعث می‌شود دولت بهتر کار کند؛
 - ایجاد یک دموکراسی متحدتر؛
 - تقویت امنیت بریتانیا در داخل و خارج از کشور.^۵

در بریتانیا دفتر هیئت دولت، هدایت راهبردی و عملیاتی جمعی وزارتخانه را برعهده دارد. این کار با گردآوری و گردآوری وزرای دفتر کابینه و اعضای ارشد تیم رهبری اجرایی وزارتخانه با افراد غیراجرایی ارشد خارج از دولت انجام می‌شود. اعضای دفتر هیئت دولت در این کشور شامل این موارد هستند: معاون نخست‌وزیر و «صدراعظم دوک نشین لنکستر»^۶، «رئیس

^۱ https://www.researchgate.net/publication/346469374_Management_of_Politics_in_the_German_Chancellor's_Office/

^۲ Chef des Bundeskanzleramts

^۳ https://en.wikipedia.org/wiki/German_Chancellery

^۴ Ministerial department

^۵ <https://www.gov.uk/government/organisations/cabinet-office/about>

^۶ Chancellor of the Duchy of Lancaster

اداره پرداخت خزانه‌داری و وزیر دفتر کابینه»^۱، معاون وزیر دفتر کابینه، «دبیر پارلمانی»^۲، وزیر بدون پورتفولیو^۳ (وزیر مشاور)، دبیر دائم (دبیر دائم مسئول رهبری و اداره دفتر کابینه است. وی همچنین مسئول حسابداری دفتر کابینه است که مسئولیت تنظیم امور مالی دفتر را بر عهده دارد)، «کارمند ارشد عملیاتی»^۴، کارمند ارشد مالی و مدیر بیمه، مالی و کنترل دفتر کابینه، چهار عضو غیراجرایی دفتر کابینه و «رهبر دولت غیراجرایی»^۵ (منظور از دولت غیراجرایی، اعضای هیئت‌های غیراجرایی از خارج از دولت شامل مشاغل، دانشگاه‌ها، اتاق‌های فکر و بخش داوطلبانه است که برای حضور در هیئت مدیره‌های دپارتمان انتخاب می‌شوند. نقش آنها حمایت از وزرا و مقامات برای تقویت حکمرانی اداره‌هاست. آنها با بررسی سازنده به بهبود کار دولت کمک می‌کنند).

در انگلیس، کمیته‌های دفتر کابینه دارای نقش‌های گسترده‌ای به این شرح‌اند:

- «کمیته حسابرسی و ریسک دفتر کابینه»^۶: کمیته حسابرسی و ریسک دفتر کابینه یک کمیته فرعی هیئت دولت است. نقش آن حمایت از هیئت دولت و مسئول حسابداری با ارائه دیدگاه مستقل از ریسک، کنترل و ترتیبات حاکمیتی در وزارتخانه، از جمله آژانس‌های اجرایی آن است. این کمیته همچنین بررسی و توصیه‌هایی را در مورد تصویب حساب‌های دفتر کابینه، «دفتر ثبت لابی‌گران مشاور»^۷، بازنشستگی کارمندان دولت و طرح بازنشستگی قانونی پست سلطنتی ارائه می‌کند.

- «کمیته نامزدها»^۸: دفتر هیئت دولت توسط کمیته نامزدها پشتیبانی می‌شود. این کمیته مسئول اطمینان از وجود سیستم‌های رضایت‌بخش برای شناسایی و توسعه رهبری با پتانسیل بالا، بررسی ساختار انگیزشی و برنامه‌ریزی موفق در زمینه جان‌نشین‌پروری برای دفتر هیئت دولت و رهبری ارشد وزارتخانه است.

- «هیئت تصویب دفتر کابینه»^۹: هیئت تصویب دفتر کابینه، کمیته فرعی هیئت دفتر کابینه است و پیشنهادهای بالای یک میلیون پوند، هزینه مشاوره حداقل ۱۰۰۰۰ پوند یا با حداقل مدت زمان سه ماه و خدمات حرفه‌ای حداقل ۵۰۰۰۰ پوند را بررسی و تأیید می‌کند.

- کمیته اجرایی: کمیته اجرایی رهبری ارشد اجرایی دفتر کابینه را بر عهده دارد. این سازمان بر ارائه خدمات و عملکرد وزارتخانه‌ها نظارت می‌کند، تصمیمات اتخاذ شده توسط دبیر دائمی را ابلاغ می‌کند و تصمیمات جمعی را در مورد مسائل مشترک مؤثر بر وزارتخانه‌ها می‌گیرد. کمیته اجرایی دارای این کمیته‌هاست:

«کمیته عملکرد و ریسک»^{۱۰}: کمیته عملکرد و ریسک یک کمیته فرعی کمیته اجرایی است. هدف کمیته نظارت بر

1. Paymaster General and Minister for the Cabinet Office

وزیر دفتر کابینه یک سمت در دفتر کابینه بریتانیا است و مسئول کار و سیاست‌های دفتر کابینه است و در جلسات کابینه حضور دارد.

2. Parliamentary Secretary

3. minister without portfolio تقریباً معادل وزیر مشاور در دولت ایران در اوایل دهه ۶۰ شمسی

4. Chief Operating Officer

5. Government Lead Non-Executive

6. Cabinet Office Audit & Risk Committee

7. Office of the Registrar of Consultant Lobbyists

لابی‌گر مشاور فردی است که برای لابی کردن از طرف مشتری استخدام می‌شود. لابی‌گرهای مشاور می‌توانند شامل وکلا، حسابداران و دیگر متخصصان باشند. مشتری شخص، شرکت یا سازمانی است که لابی‌گر مشاور را استخدام می‌کند. دفتر ثبت لابی‌گران مشاور توسط قانون شفافیت لابی‌گری، کمپین‌های غیرحزبی و اداره اتحادیه‌های کارگری در سال ۲۰۱۴ راه‌اندازی شد تا از شفافیت کار لابی‌گران مشاور و تعامل آنها با وزرا و دبیران دائمی به نمایندگی از مشتریان اطمینان حاصل شود.

8. Nominations Committee

9. Cabinet Office Approvals Board (COARC)

10. Performance and Risk Committee

عملکرد وزارتخانه، ایجاد فرایندهایی برای رسیدگی به حوزه‌هایی با عملکرد ضعیف و اطمینان از وجود اقدامات مؤثر به منظور کاهش ریسک‌های استراتژیک وزارتخانه است.

«کمیته مردم و عملیات»^۱: کمیته مردم و عملیات یک کمیته فرعی کمیته اجرایی است و نظارت راهبردی بر نظرات افراد دفتر کابینه را فراهم می‌کند.

«کمیته تاب‌آوری و امنیت»^۲: کمیته تاب‌آوری و امنیت یک کمیته فرعی کمیته اجرایی است. این سازمان که در سال ۲۰۲۲ تأسیس شد، راهبردهای فراگیر را برای کاهش خطر، بهبود مسائل امنیتی و نظارت بر اطلاعات راهبردی و امنیت فیزیکی، شخصی و سایبری در سرتاسر دفتر کابینه را تدوین خواهد کرد.^۳

در نهایت باید گفت در روسیه نیز چهارمین کشوری است که دفتر هیئت دولت دارای کارکردی اساسی در فرایند سیاست‌گذاری اجرایی است. «دفتر اجرایی دولت فدراسیون روسیه»^۴ یک نهاد دولتی است که برای حمایت از فعالیت‌های دولت فدراسیون روسیه و نخست وزیر فدراسیون روسیه و همچنین نظارت بر اجرای تصمیمات دولت توسط دستگاه‌های اجرایی تشکیل شده است. اساس نامه این دفتر با مصوبه شماره ۲۶۰ دولت فدراسیون روسیه در ۱ ژوئن ۲۰۰۴ مورد تأیید قرار گرفت. دفتر اجرایی دولت با دفتر اجرایی رئیس‌جمهور فدراسیون روسیه، کارکنان دوما ایالتی و شورای فدراسیون مجلس فدرال فدراسیون روسیه تعامل دارد و به همراه نهادهای اجرایی و سایر نهادهای دولتی، اعمال قدرت دولت روسیه را تضمین می‌کند. «رئیس ستاد دفتر اجرایی دولت»^۵ توسط رئیس‌جمهور فدراسیون روسیه و به توصیه رئیس (نخست وزیر) دولت فدراسیون روسیه منصوب و عزل می‌شود. وظایف اصلی دفتر اجرایی دولت روسیه به این شرح است:

- نظارت بر انطباق قوانین دولت با پیش‌نویس قوانین فدرال، فرامین و دستورات اجرایی رئیس‌جمهور روسیه، قطعنامه‌ها و دستورهای اجرایی دولت روسیه، معاهدات بین‌المللی فدراسیون روسیه و سایر اسناد مورد بررسی دولت روسیه؛ تدوین و ارائه پیش‌نویس دستورالعمل‌های فعالیت‌های دولت روسیه در اجرای سیاست‌های داخلی و خارجی فدراسیون روسیه و نظارت بر اجرای آنها توسط دستگاه‌های اجرایی به رئیس (نخست‌وزیر) دولت روسیه؛ نظارت بر انطباق دستگاه‌های اجرایی با تصمیمات دولت روسیه و همچنین دستورالعمل‌های رئیس (نخست‌وزیر) دولت روسیه و معاونان وی؛ نمایندگی منافع دولت فدراسیون روسیه در دادگاه قانون اساسی، دادگاه عالی^۶ و دادگاه عالی داوری^۷ فدراسیون روسیه و رسیدگی به درخواست‌های شهروندان و سازمان‌ها از دولت و ارسال این درخواست‌ها به ارگان‌های دولتی و محلی برای بررسی.

نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد در اکثر قریب‌به‌اتفاق کشورهای مورد بررسی، ساختار دفتر دولت با اسامی مختلف یا سازمان‌دهی متفاوت وجود دارد. این امر از آنجا نشئت می‌گیرد که در ساختار دولت‌های مدرن به علت گستردگی، پیچیدگی و تخصصی شدن امور و وجود سازمان‌ها و دستگاه‌ها و وزارتخانه‌های متعدد وابسته به دولت، وجود مرکزی برای هماهنگی دستگاه‌های دولتی در اجرای سیاست‌های مورد نظر دولت و اداره امور جاری دولت امری واجب و ضروری محسوب می‌شود.

1. People & Operations Committee

2. Resilience and Security Committee

3. <https://www.gov.uk/government/organisations/cabinet-office/about/our-governance>

4. The Executive Office of the Government of the Russian Federation

5. The Chief of Staff of the Government Executive Office

6. Constitutional Court

7. Supreme Court

8. Higher Arbitration Court

با توجه به اینکه دفتر هیئت دولت یک نهاد عمدتاً غیرسیاسی و فنی است و دستگاهی ضروری برای به کار افتادن چرخ دولت محسوب می‌شود، تفاوت در شیوه و ساختارهای حکومت در کشورهای مختلف آسیبی به فلسفه وجودی آن نمی‌زند. در خصوص کارکردهای این دفتر نیز همان‌طور که گفته شد در برخی کشورها از جمله آمریکا، آلمان، انگلیس و روسیه، دفتر هیئت دولت با ایفای وظایف مختلفی بیشترین کارکرد را در فرایند سیاست‌گذاری اجرایی ایفا می‌کند. این دفتر در کشورهای مختلف از ابزارهای گوناگونی در جهت ایفای کارکردهای خود بهره می‌گیرد. نظام کمیته کابینه و جلسات بین‌وزارتی یک ابزار رایج در دفاتر هیئت دولت کشورهاست که در هر کمیته‌ای موضوعات خاص پیش از تصویب در هیئت‌وزیران با حضور وزرا و نمایندگان ارشد وزارتخانه‌ها و بخش‌های مرتبط به صورت تخصصی مورد بحث و تبادل نظر قرار می‌گیرد. در کشورهای مورد بررسی این پژوهش به وجود نظام کمیته‌های کابینه در ساختار دفتر هیئت دولت حدود یک‌سوم از کشورها (۲۰ کشور) اشاره شده است. این کشورها شامل بریتانیا، فرانسه، هلند، هند، نیوزلند، نپال، کنیا، فیلیپین، فلسطین، سریلانکا، ساحل عاج، ژاپن، جامائیکا، پاکستان، اوکراین، اوگاندا، امارات، عراق و کامرون هستند. در نهایت باید گفت در بریتانیا با تعریف سازوکار نوآورانه‌ای تحت عنوان «رهبر دولت غیراجرایی»^۱ از دانش کارشناسی ذی‌نفعان مختلف خارج از دولت در بهبود فرایندهای مرتبط با سیاست‌های اجرایی بهره گرفته می‌شود. منظور از دولت غیراجرایی، اعضای هیئت‌های غیراجرایی خارج از دولت شامل مشاغل، دانشگاه‌ها، اتاق‌های فکر و بخش داوطلبانه است که برای حضور در هیئت‌مدیره‌های دپارتمان‌های دولتی انتخاب می‌شوند. نقش آنها حمایت از وزرا و مقامات برای تقویت حکمرانی اجرایی است. به‌عنوان نکته پایانی می‌توان گفت که مطابق با یافته‌های پژوهش در خصوص جایگاه ساختاری دفتر هیئت دولت در کشورهای مختلف، ساختار دفتر دولت در ایران که در حال حاضر در ذیل معاون اول رئیس‌جمهور قرار دارد می‌تواند ارتقا یافته و به‌عنوان «معاونت رئیس‌جمهور در امور دولت» قرار گیرد و در واقع دبیر هیئت دولت به‌عنوان معاون رئیس‌جمهور در امور دولت فعالیت کند. استدلال مرتبط با این ارتقای ساختار نیز این است که اصل یکصد و بیست و چهارم به رئیس‌جمهور اجازه داده تا برای انجام بعضی وظایف، معاونینی منصوب و به تناسب، اختیار انجام شماری از وظایف را به ایشان واگذار کند. در شرایط فعلی خلأ وجود معاونت رئیس‌جمهور در امور دولت وجود داشته و این ارتقای ساختار، هم‌راستا با این نیاز است. همچنین این ارتقای ساختاری می‌تواند همراه با تقویت کارکرد این دفتر در امور سیاست‌گذاری اجرایی، نظارت بر اجرا و ارزیابی اجرای مصوبات نیز باشد. این ارتقا ساختار و کارکرد، هم‌راستا با اصل ۱۳۴ قانون اساسی است که بر کارکرد هماهنگ‌سازی تصمیم‌های وزیران و هیئت دولت و تعیین برنامه و خط‌مشی دولت با همکاری وزیران تأکید می‌کند. استفاده کارآمدتر از کمیته‌های دفتر کابینه، تنوع بخشی به کارکردهای آنها و شمول بیشتر ذی‌نفعان در فرایند سیاست‌گذاری اجرایی از دیگر پیشنهادهاى منطبق بر یافته‌های پژوهش است که دفتر هیئت دولت ایران می‌تواند در جهت ایفای آنها عمل کند.

منابع

کتاب

۱. اشتریان، کیومرث، *نظریه‌های سیاست‌گذاری عمومی*، تهران: میزان، ۱۴۰۲.
۲. بدیع، برتران و پیر بیرن بوم، *جامعه‌شناسی دولت*، ترجمه احمد نقیب‌زاده، تهران: باز، ۱۳۷۹.
۳. خواجه‌نابینی، علی، *مبانی سیاست‌گذاری عمومی با تأکید بر ایران*، تهران: میزان، ۱۴۰۳ (در دست انتشار).
۴. وینسنت، اندرو، *نظریه‌های دولت*، ترجمه حسین بشیریه، تهران: نی، ۱۳۷۱.

1. Government Lead Non Executive

مقاله

۵. بابایی‌مهر، علی، «قوای سه‌گانه در ایران و مسئله حقوق بشر»، فصلنامه مطالعات بین‌المللی، دوره ۱۴، شماره ۳، ۱۳۹۶.

References

Books

1. Ashtarian, Kioumars, *Theories of Public policy*, Tehran: Mizan, 2023. (in Persian)
2. Badi'e, Bertrand, and Pierre Birnbaum, *Sociology of State*, Translated by: Ahmad Naghib-Zadeh, Tehran: Baz, 2000. (in Persian)
3. Heidenheimer, Arnold J. and Hugh Hecl. *Carolyn Teich Adams, Comparative Public Policy*, St. Martin's Press, 1983.
4. Jones, C. *Introduction to the Study of Public Policy*, Belmont: Wadsworth, 1970.
5. Khajeh Naieni, Ali, *Principle of Public Policy*, Tehran: Mizan, 2024. (in Persian)
6. Lasswell, Harold, D. *The Deciston Process: Seven Categories of Functional Analysis*, College park, MD: Bureau of Governmental Research, University of Maryland, 1956.
7. Vincent, Andrew, *Theories of the State*, Translated by: Hossein Bashirieh, Tehran Ney Publishing, 1992. (in Persian)

Article

8. Babaei Mehr, Ali, "The Separation of Power in Iran's and in Human Rights", *International Studies Journal*, Volume 14, Issue 3, 2018. (in Persian)

Websites of government offices in different countries

9. Cabinet Affairs, White house, access in https://presidentialtransition.org/wpcontent/uploads/sites/6/2019/03/PD_EOP_Cabinet-Affairs.docx (United States of America)
10. <http://archive.government.ru/eng/staff/base/52.html> (Russian Federation)
11. <http://www.cabinetoffice.gov.lk/cab/index.php?lang=en> (Democratic Socialist Republic of Sri Lanka)
12. http://www.cm.gov.cy/cm/cm.nsf/page02_en/page02_en?OpenDocument (Republic of Cyprus)
13. <http://www.palestinecabinet.gov.ps/portal/Government/GeneralSecretariatEn> (Palestinian Authority)
14. <http://www.pcm.gov.lb/arabic/subpg.aspx?pageid=18> (Republic of Lebanon)
15. <http://www.sgg.gouv.ci/sgg.php?id=3> (Republic of Ivory Coast)
16. <http://www.sgg.gov.ma/LeSGG.aspx> (Kingdom of Morocco)
17. <https://2015-2019.kormany.hu/en/cabinet-office-of-the-prime-minister/information-in-the-public-interest> (Republic of Hungary)
18. <https://bvi.gov.vg/departments/cabinet-office-0> (US Virgin Islands)
19. <https://cabinet.gov.jm/the-cabinet-secretary> (Jamaica)
20. <https://cabinet.gov.mn/about-us?lang=en#top6> (Republic of Mongolia)
21. [https://cabinet.gov.pk/SiteImage/Misc/files/services/LoM-D-14-10-22\(1\).pdf](https://cabinet.gov.pk/SiteImage/Misc/files/services/LoM-D-14-10-22(1).pdf) (Islamic Republic of Pakistan)
22. <https://cabsec.gov.in/aboutus/functions/> (Federal Republic of India)
23. <https://digitarq.arquivos.pt/details?id=4276472> (Republic of Portugal)

24. https://en.wikipedia.org/wiki/Chief_Secretary_to_the_Government_of_Malaysia (Kingdom of Malaysia)
25. <https://english.www.gov.cn> (People's Republic of China)
26. <https://fm.gov.om/about-oman/government/council-of-ministers/> (Kingdom of Oman)
27. <https://gslegal.gov.gr/> (Republic of Greece)
28. <https://pmo.govmu.org/Pages/Cabinet-Office.aspx> (Republic of Mauritius)
29. https://presidenza.governo.it/AmministrazioneTrasparente/Organizzazione/ArticolazioneUffici/Dipartimenti/uff_segreteria_CDM.html (Republic of Italy)
30. <https://security-legislation.ly/en/law/32080> (Libyan Government)
31. <https://security-legislation.ly/law/31817> (Libyan Government)
32. <https://setkab.go.id/en/about-cabinet-secretariat> (Republic of Indonesia)
33. <https://sgg.gov.ro/1/structura-organizatorica-si-atributii-principale/> (Republic of Romania)
34. <https://u.ae/en/about-the-uae/the-uae-government/the-uae-cabinet> (United Arab Emirates)
35. <https://uaecabinet.ae/en/general-secretariat-of-the-cabinet> (United Arab Emirates)
36. <https://vnk.fi/en/responsibilities> (Republic of Finland)
37. https://www.cabinet.gov.zm/?page_id=1202 (Republic of Zambia)
38. <https://www.cabinet.iq/PageViewer.aspx?id> (Republic of Iraq)
39. <https://www.cabinetsecretariat.go.ug> (Republic of Uganda)
40. <https://www.canada.ca/en/privy-council.html> (Canada)
41. <https://www.cao.go.jp/en/importantcouncil.html> (Kingdom of Japan)
42. <https://www.directory.gov.au/portfolios/prime-minister-and-cabinet/departments/prime-minister-and-cabinet> (Australia)
43. <https://www.dpnc.govt.nz/units/cabinet-office/roles-and-responsibilities> (New Zealand)
44. <https://www.gouvernement.fr/fonctions-du-sgg> (Republic of France)
45. <https://www.gov.bm/ministry/government-reform> (Bermuda Islands)
46. <https://www.gov.br/secretariageral/pt-br/acao-informacao/institucional/estrutura-organizacional> (Federal Republic of Brazil)
47. [https://www.gov.cn/zwgk/2008-07/17/content_1047512.htm\(chinese\)](https://www.gov.cn/zwgk/2008-07/17/content_1047512.htm(chinese)) (People's Republic of China)
48. https://www.gov.il/en/departments/about/about_secretary#1
49. <https://www.gov.uk/government/organisations/cabinet-office/about> (Kingdom of Great Britain)
50. <https://www.government.nl/ministries/ministry-of-general-affairs/organisation> (Kingdom of the Netherlands)
51. <https://www.government.se/government-of-sweden/prime-ministers-office/organisation-of-the-prime-ministers-office/> (Kingdom of Sweden)
52. <https://www.joradp.dz/HEN/Index.htm> (Republic of Algeria)
53. <https://www.kmu.gov.ua/en/sekretariat-kabinetu-ministriv-ukrayini> (Republic of Ukraine)
54. <https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/council-functioning/Paginas/functions.aspx> (Kingdom of Spain)
55. <https://www.officialgazette.gov.ph/about/gov/exec/bsaiii/cabinet/the-cabinet-secretary> (Republic of the Philippines)
56. https://www.opm.go.kr/en/office/opc_chart.do (Republic of South Korea)
57. <https://www.opmcm.gov.np> (Federal Democratic Republic of Nepal)
58. https://www.pmo.gov.bt/?page_id=6238#1682051083668-44cbb768-1064 (Kingdom of Bhutan)
59. <https://www.pmo.gov.sg/The-Cabinet> (Republic of Singapore)
60. <https://www.president.go.ke/administration/office-of-the-prime-cabinet-secretary> (Republic of Kenya)

61. https://www.researchgate.net/publication/346469374_Management_of_Politics_in_the_German_Chancellor's_Office (Federal Republic of Germany)
62. <https://www.scotlandspeople.gov.uk/guides/record-guides/scottish-cabinet-records> Scotland (United Kingdom of Great Britain)
63. <https://www.sg.pcm.gov.pt/en/secretariat-general.aspx> (Republic of Portugal)
64. <https://www.sgg.cg/fr/le-secretaire-general/le-secretaire-general.html> (Democratic Republic of the Congo)
65. <https://www.sggcm.gov.bf/le-sgg-cm/organisation> (Republic of Burkina Faso)
66. <https://www.spm.gov.cm/site/?q=en/content/secretariat-cabinet-meetings> (Kingdom of Thailand)
67. <https://www.spm.gov.cm/site/?q=en/node/296> (Republic of Cameroon)
68. <https://www.thepresidency.gov.za/content/chief-director%3A-cabinet-secretariat> (Republic of South Africa)